

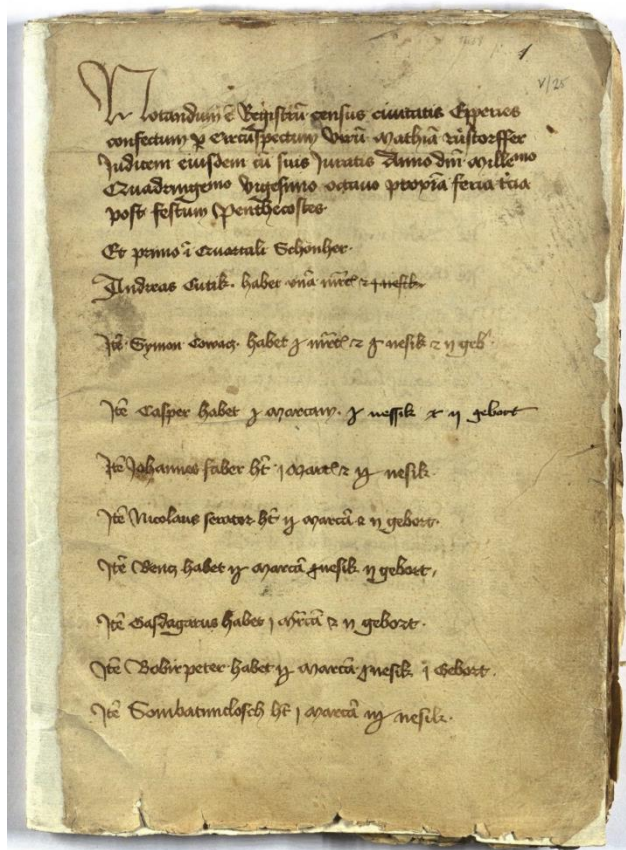
Najstarší súpis daňových poplatníkov mesta Prešov z roku 1428

V tomto roku prebieha na Slovensku Sčítanie obyvateľov 2021, ktoré je prvýkrát plne elektronické. Sčítania sa konajú raz za 10 rokov a prinášajú informácie o demografických, sociálnych, národnostných i náboženských pomeroch obyvateľov. Prvé sčítanie obyvateľov samostatného Slovenska sa realizovalo v roku 2001 Štatistickým úradom Slovenskej republiky.

Sčítania alebo súpisy obyvateľstva sa konali aj v minulosti. V Štátnom archíve v Prešove sú uložené rôzne súpisy obyvateľstva, ktoré je možné využiť pri genealogickom výskume alebo výskume regionálnych dejín. Napr. prvé moderné sčítanie ľudu a domov v Uhorsku z roku 1869 z územia Šarišskej župy alebo prvý súpis všetkých obyvateľov Uhorska z rokov 1784 – 1787 z územia Šarišskej stolice z čias panovania Jozefa II.

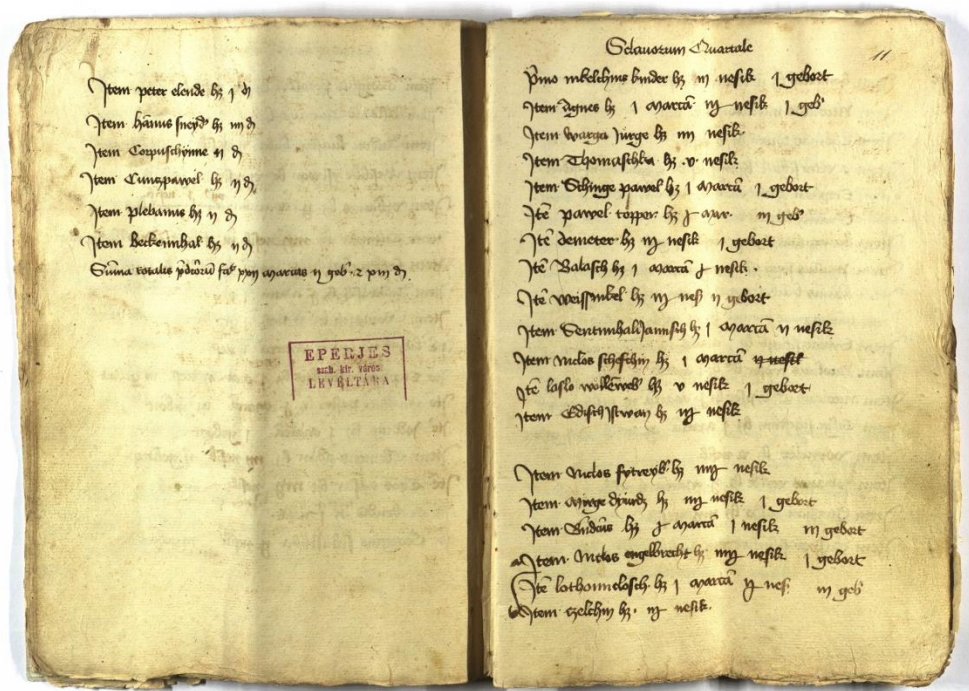
Pre historikov sú cenné aj iné súpisy, napr. daňové, zemepanské a cirkevné. Nezachytávajú síce všetko obyvateľstvo, chýbajú v nich nezdanení obyvatelia, rodinní príslušníci, poddaní iného zemepána, či príslušníci iných vierovyznaní, umožňujú však rekonštruovať vývin počtu obyvateľstva pred 18. storočím.

Medzi takéto vzácne dokumenty patrí aj najstarší daňový súpis mesta Prešov z roku 1428.

Obr. 1 – Prvá strana daňového súpisu mesta Prešov z roku 1428.

Je v ňom zaznamenaných 338 daňovníkov – hláv meštianskych rodín a im vyrubené daňové kvóty. Boli to najmä cechovní majstri, obchodníci a remeselníci, ktorí v Prešove vlastnili nehnuteľnosti – domy, polia a platili od nich mestskú daň. Najbohatšie rodiny bývali v štyroch štvrtiach okolo námestia, chudobnejšie v troch okrajových, bočných uliciach Prešova – na Slovenskej, Maďarskej a v Priekope a na dvoch predmestiach – Hornom v severnej časti mesta a Dolnom v južnej časti. K najbohatším obyvateľom patrili richtár a radní páni mesta. Podľa odhadov mal Prešov vtedy okolo 2000 – 2400 obyvateľov.

Obr. 2 - Najstaršia, Slovenská štvrť (Sclauorum) v daňovom súpise mesta Prešov z roku 1428. Nachádzala sa v miestach dnešnej Slovenskej ulice, na ktorej dnes stojí jedna z budov Štátneho archívu v Prešove.

1617
V/25
Notandum e Registrū census ciuitatis Epereus
confectum ꝛ circūspectum Viarū Mathiā rustorffer
Iudicem eiusdem cū suis Iuratis Anno dñi millesimo
Quadragesimo vigesimo octauo propria feria tertia
post festum Penthecostes.

Et primo i cruenali Schönher.

Andreas Gutik. habet vna mra ꝛ 4 nesib.

Itē Symon Somag. habet 7 mra ꝛ 7 nesib ꝛ 7 geb.

Itē Casper habet 7 mra ꝛ 7 nesib ꝛ 7 geb.

Itē Johannes faber hē 1 mra ꝛ 7 nesib.

Itē Nicolaus scator hē 7 mra ꝛ 7 geb.

Itē Beng. habet 7 mra ꝛ 7 nesib ꝛ 7 geb.

Itē Saszagarus habet 1 mra ꝛ 7 geb.

Itē Bobir peter habet 7 mra ꝛ 7 nesib ꝛ 7 geb.

Itē Sombatmclsch hē 1 mra ꝛ 7 nesib.

Item peter elende hz 1 d
Item hānus sneyd hz m d
Item Corpuschime n d
Item Lunsparvel hz n d
Item plebanus hz n d
Item bekenmbal hz n d
Suma totalis p̄diorū f̄at̄ p̄on̄ avaras n geb. 2 p̄m d.

EPERJES
szab. kir. város.
LEVÉLTÁRA

Sclausorum Quarta

11
Pmo mkelchms binder hz n nesik 1 gebort
Item dages hz 1 avarā n nesik 1 geb
Item hargga surge hz m nesik
Item Thomastibla hz v nesik
Item Schinge pavel hz 1 avarā 1 gebort
Item pavel topper hz 1 avar. n geb
Item demeter hz n nesik 1 gebort
Item Balasch hz 1 avarā 1 nesik.
Item Weissmbel hz n nesik n gebort
Item Sentmbalhamfig hz 1 avarā n nesik
Item Andos schefchm hz 1 avarā n nesik
Item laslo wilkenes hz v nesik 1 gebort
Item Edisthstwan hz n nesik

Item Andos fytrepel hz m nesik
Item Anage dind hz n nesik 1 gebort
Item Andas hz 1 avarā 1 nesik m gebort
Item Andos engelbrecht hz m nesik 1 gebort
Item lathomelosch hz 1 avarā n nesik m geb
Item zelchm hz n nesik.

autor: Mgr. Alena Mišíková, PhD.

Pramene: Štátny archív v Prešove, fond Magistrát mesta Prešova, Inv. č. 147.

Literatúra: BODNÁROVÁ, Miloslava – DOMENOVÁ, Marcela. Prešov od stredoveku do konca 16. storočia. In Dejiny Prešova I. Zost. Peter Kónya. Prešov : 2017, s. 177, 215, 229.

ULIČNÝ, Ferdinand. Sociálna štruktúra obyvateľstva. In Dejiny Prešova I. Ed. Imrich Sedlák. Košice 1965, s. 77.